

Datum

11 juni 2023

Onderwerp

VNG inbreng CD Milieuraad 14 juni

Geachte woordvoerders milieu van de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat,

U heeft op 14 juni het commissiedebat Milieuraad ter voorbereiding van het gelijknamige Europese overleg op 20 juni. De VNG wil u enkele verzoeken meegeven om voor te leggen aan de staatsecretaris op de thema's luchtkwaliteit en de prioritaire stoffenlijst.

Luchtkwaliteit

Op het thema luchtkwaliteit vraagt de VNG u om, mede namens de provincies, de volgende punten bij de staatsecretaris onder de aandacht te brengen:

1. Noodzaak: VNG en IPO vragen om een inwerkingtreding van de richtlijn Luchtkwaliteit rond 2035.

Nederlandse gemeenten en provincies hebben de intentie om verdere stappen in de verbetering van de luchtkwaliteit te nemen. Maar vanwege onderstaande situatie bij de uitvoering op decentraal niveau is een langere invoeringstermijn per 2035 noodzakelijk:

➤ **Decentrale maatregelen zijn uitgeput en onvoldoende.**

Nederland voldoet momenteel aan de huidige Europese grenswaarden. Gemeenten en provincies hebben hiervoor alle maatregelen die hen ter beschikking staan ingezet. Gemeenten en provincies – vooral de grotere gemeenten – beschikken daarom niet meer over substantiële aanvullende beleidsopties om de nieuwe doelstellingen te halen. Stevig bronbeleid is daarvoor nodig

➤ **Er is een verruiming van juridisch kaders nodig.**

Hiermee kunnen decentrale overheden nieuwe maatregelen nemen, bijvoorbeeld voor:

- **milieuzones:** In het Klimaatakkoord zijn concrete doelen afgesproken voor stadslogistiek, zoals de invoering van zero-emissiezones voor vracht- en bestelauto's. Met het beoogde aantal zones kunnen we jaarlijks 1,0 megaton CO₂-uitstoot voorkomen.
- **Scherper vergunnen aan de industrie:** De provincies stellen dat, om de ambities van de richtlijn te halen, het belangrijk is dat de emissies vanuit de industrie worden verminderd. Om dit te realiseren moet vergunning zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF/BBT-range de standaard (norm) worden in Nederland. Dit moet worden vastgelegd in wet- & regelgeving.

➤ **Het is onmogelijk om op tijd de bestaande en geplande toelatingsregimes voor milieuzones aan te scherpen.**

Vanuit het (juridisch) principe van “redelijkheid” en zorgvuldig bestuur is het onmogelijk om nog vóór 2030 de bestaande en geplande toelatingsregimes voor milieuzones aan te scherpen. Dit geldt niet alleen voor mobiliteit, maar voor alle relevante beleidsdossiers (industrie, klimaat, energie, stikstof en landbouw).

De invoering van milieuzones duurt jaren en ook de vernieuwing van bestaande vergunningen neemt minimaal vijf jaar in beslag. Dit betekent dat Nederland in de meest gunstige situatie net maatregelen heeft genomen rond 2030. Deze maatregelen hebben dan echter nog geen resultaat kunnen opleveren. Door de te beperkte maatregelen aan de bron, kan Nederland niet voldoen aan de grenswaarden, met mogelijk drastische consequenties tot gevolg en ‘op slot’ gaan voor woningbouw. Dit omdat Nederland als enige EU-lidstaat een koppeling heeft tussen de regelgeving milieu (lees luchtkwaliteit) en ruimtelijke ordening. Dit betekent dat (vooral grotere) ruimtelijke plannen in ons land juridisch moeten worden getoetst aan het aspect luchtkwaliteit.

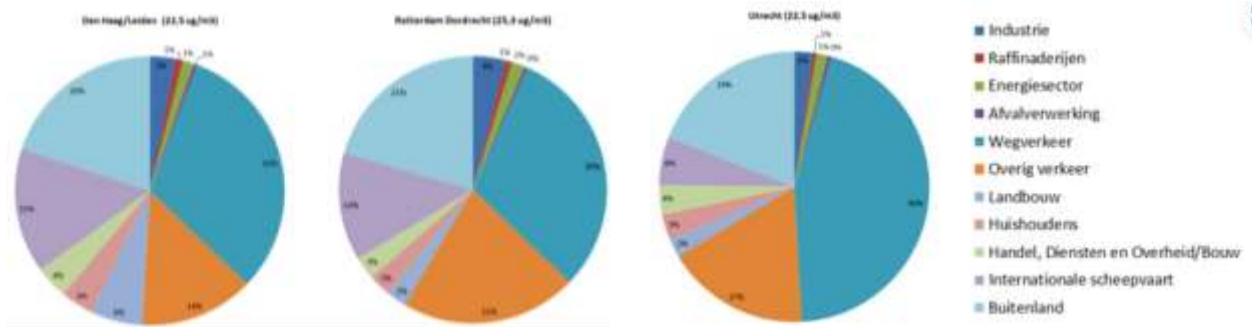
2. Er moet snel een nieuw gezamenlijk NSL-achtig programma komen

Wij horen vaak dat het SchoneLuchtakkoord (SLA) een opvolger is van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Dat klopt niet. Het SLA is een bestuursakkoord tussen overheden en de nakoming van de afspraken in het SLA is niet in juridisch afdwingbaar. De WHO-advieswaarden zijn geen basis voor het nemen van maatregelen omdat deze geen wettelijke status hebben, in tegenstelling tot de EU-grenswaarde.

Het NSL is uiterst succesvol gebleken en is door gerechtelijke uitspraken door de Nederlandse rechters als toetsingsinstrument geaccepteerd. En is gestopt in de overtuiging dat het niet meer nodig was vanwege de verbeterde luchtkwaliteit. Er is geen rekening gehouden met toekomstige strengere normen.

- We willen u verzoeken er bij de staatsecretaris op aan te dringen een nieuw NSL-achtig planstelsel op te tuigen, dat recht doet aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheden. Luchtverontreiniging is een grensoverschrijdend fenomeen. Het ligt niet in de macht van een gemeente of provincie om met een lokaal programma te bewerkstelligen dat aan rijksomgevingswaarden voor luchtkwaliteit wordt voldaan. De achtergrondconcentraties zijn te hoog. Decentrale overheden kunnen slechts 20% van de maatregelen nemen. De taartdiagrammen hieronder laten dat zien.

NO₂ concentratiebijdragen bronnen agglomeraties (Bron: RIVM, 2022)

VNG wil graag snel met het rijk aan een dergelijke programmatische aanpak willen werken. Het huidige NSL is uiterst succesvol gebleken. Een belangrijk succes was dat het plan al tijdens de onderhandelingen van de huidige EU-wetgeving werd opgesteld, zodat de gezamenlijke overheden na afronding van de besluitvorming in Brussel, meteen met de uitvoering konden starten. Maatregelen moeten eerder van start gaan dan de inwerkingtreding van de nieuwe normen. VNG en IPO willen daarom graag deze werkwijze herhalen en met het rijk afspraken maken, zodat we ook in 2035 inderdaad aan de nieuwe EU-normen kunnen voldoen. Voor meer achtergrondinformatie kunt u het [VNG standpunt](#) nalezen ten behoeve van het rondetafelgesprek op 23 februari 2023.

Prioritaire stoffenlijst Kaderrichtlijn Water 2027

Op agendapunt 2 van uw overleg staat het overdragen van bevoegdheden aan de Europese Commissie met betrekking tot de prioritaire stoffenlijsten van de Kaderrichtlijn Water 2027. Het kabinet is terughoudend ten aanzien van deze overdracht, vanwege de ingrijpende consequenties die het voor politieke besluitvorming met zich meebrengt. Wij begrijpen dit.

Wij willen benadrukken dat gemeenten (naast provincies, drinkwaterbedrijven en waterschappen) verantwoordelijkheid dragen voor de bodemkwaliteit en het waarborgen van veilig, schoon en gezond (kraan-)water. Het is van groot belang dat zeer zorgwekkende stoffen en (gevaarlijke) prioritaire stoffen conform het voorzorgsbeginsel worden geweerd uit de lucht, bodem en water, en dat verspreiding wordt voorkomen. Dit ter bevordering van een gezonde leefomgeving voor mensen en ter bescherming van het milieu.

Het implementeren van streng Europees bronbeleid is essentieel om zowel de productie, de uitstoot en het gebruik van zorgwekkende dan wel (gevaarlijke) prioritaire stoffen te voorkomen. Zeker omdat ons land benedenstrooms ligt is afstemming op Europees niveau cruciaal. We vragen uw aandacht:

- Dat het belangrijk is om de ECHA stoffenlijst zo snel en compleet mogelijk verder te ontwikkelen en uit te voeren en het niet ter discussie te stellen.
- Hooguit de toelaatbaarheid van een enkele stof in uitzonderlijke en specifieke gevallen (nog tijdelijk) mogelijk te maken met inachtneming van het voorzorgsbeginsel.